

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
факультет – інформатики, математики та економіки
кафедра соціології

Назва навчальної дисципліни	Соціометрія
Викладач	Орлов Андрій Володимирович
Профайл викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=G2nK5z4AAAAJ
Контактний телефон	+380963002923
E-mail:	orlov.socio@gmail.com
Сторінка на сайті	http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=50 http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73
Консультації	<i>Очні консультації:</i> згідно графіку роботи кафедри соціології - обговорення питань для самопідготовки та презентацій. <i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б. Хмельницького.

1. Коротка анотація до курсу - Курс «Соціометрія» є ефективним методом дослідження соціальних груп: вимірювання міжособових стосунків (як офіційних, так і неофіційних) в групі, її структури, динаміки. Крім цього, соціометрія також є методом вивчення особистості як елемента групи. Сукупність міжособових стосунків в групі складає ту первинну соціально-психологічну структуру, характеристики якої суттєво визначають не лише цілісні характеристики групи, але й душевний стан кожного члена групи. За допомогою соціометрії можна вивчати типологію соціальної поведінки людей в умовах групової діяльності, можна робити висновки про соціальнопсихологічну сумісність членів конкретних груп, психологічну атмосферу всередині групи

2. Метою викладання навчальної дисципліни «Соціометрія» оволодіння вміннями визначити структуру неформальних стосунків малої соціальної групи за критерієм симпатії – антипатії; встановити ступінь психологічної сумісності окремих членів групи; виявити внутрішньогрупові підсистеми (мікрогрупи) та їх неформальних лідерів; визначити напрямки подальшої групової психодіагностичної та корекційної роботи.

Завдання: вивчити характер міжособових стосунків у групі; визначити структуру неформальних стосунків за критерієм симпатіїантипатії; встановити ступінь психологічної сумісності

3.Формат курсу: Очний (offline) у вигляді лекційних, практичних занять та самостійної роботи.
Змішаний (blended) через систему Центру освітніх дистанційних технологій МДПУ імені Богдана Хмельницького.
Форма проведення: групове дослідження студентів академічних груп (трудового колективу).

4. Результати навчання:

РН 3 розробляти систему інформаційних технологій для підвищення ефективності наукової та освітньої діяльності;

РН 4 впливати на процес комунікації в організації на основі застосування сучасних інформаційних технологій;

РН 19 Узагальнювати та зіставляти результати різних досліджень.

ЗК 5. Здатність використовувати відповідну термінологію, обговорювати факти та інтерпретації зрозумілою і чіткою мовою.

ЗК 13. Здатність продемонструвати знання різних методів роботи із сучасними інформаційними технологіями навчання.

ЗК 15. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 18. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 23. Усвідомлення культурного розмаїття суспільств та викликів взаємодії в міжкультурному контексті.

ЗК 24. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

5. Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	30
семінарські заняття	30
самостійна робота	90

6. Ознаки навчальної дисципліни:

Рік викладання	семестр	спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний\ вибірковий
2019-2020	6	Соціологія	3	Вибірковий

7. Пререквізити – щоб приступити до вивчення дисципліни студент повинен прослухати курси: вступ до спеціальності, логіка наукового дослідження, програмування соціологічних досліджень, методи збору соціологічної інформації, методологія соціологічних досліджень, математичні методи в соціології, методи комп'ютерної обробки соціологічної інформації, тощо..

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання соціометричні картки (бланки для відповідей), протокол..

9. Політика курсу:

Політика академічної поведінки та етики:

Відвідування лекційних занять і опрацювання їх матеріалів;

Виконання завдань семінарських занять і питань самостійної роботи;

Виконання контрольних-модульних завдань.

10. Схема навчальної дисципліни

Тиждень год.	Тема заняття	Форма заняття	Матеріали	Література Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
1 тижд. 10 годин	Блок 1. Соціометрія: теорія та практика дослідження малих груп Тема. Соціометрія та соціологія малих груп Місце групи у життєдіяльності	Лекція <i>F2F</i> (2 год)	Презентація відеоматеріалів СЛС	1,2,7	Опрацювання лекційного матеріалу http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-1	Тиждень 1

	<p>людей. Призначення груп у суспільстві та в організації соціального життя. Група як суб'єкт історичного процесу.</p> <p>Тема. Соціометрія як галузь соціологічного знання Співвідношення понять “мала група” і “соціальна група”, “мала група” і “соціальна спільнота”. Малі та великі групи: спільне, відмінне. Мала група як соціологічна категорія. Визначення малої групи. Межі та розмір малої групи. Характерні ознаки малої групи за Дж. Хомансом, Р. Мертоном, Р. Бейлзом, К. Левінім, М. Шоу.</p>	<p>Семінарське заняття F2F (2 год)</p> <p>Самостійна робота (6 год)</p>			<p>Підготовка до семінарського заняття http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-2 Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-3</p>	
2 тижд. 10 годин	<p>Тема. Поняття малої групи в соціальних науках. Необіхевіористські теорії малих груп.</p> <p>Тема. Класифікація малих груп: первинні і вторинні групи, формальні і неформальні групи, групи членства і референтні групи. Інтрагрупа і аутгрупа, тимчасові і постійні, відкриті і закриті, випадкові і цільові, експериментальні і природні,</p>	<p>Лекція F2F (2 год)</p> <p>Семінарське заняття F2F (2 год)</p> <p>Самостійна робота (6 год)</p>	Презентація відеоматеріалів СЛС	1,2,7,10 http://www.dfn.mdpu.org.ua/mod/page/view.php?id=2171	<p>Опрацювання лекційного матеріалу http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-1 Підготовка до семінарського заняття http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-2 Виконати завдання для самостійної роботи</p>	Тиждень 2

	офіційні і дружні групи.				відповідно до номеру теми http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-3	
3 тижд. 10 годин	Тема. Мала група як об'єкт соціологічного дослідження. Проблема малої групи у класичній і сучасній соціології. Психоаналітична традиція у соціологічному дослідженні малих груп (З. Фройд, К. Юнг та інші). Мала група у контексті групової психотерапії. Тема. Групи соціально-психологічного тренінгу (Т-групи). Переваги та обмеження включеності індивіда у групу. Група як основа соціальної організації. Сім'я як мала група. Сім'я як об'єкт мікро- та макроаналізу у сучасній соціології. Сім'я як соціальний інститут.	Лекція <i>F2F</i> (2 год) Семінарське заняття <i>F2F</i> (2 год) Самостійна робота (6 год)	СЛС	2,3,5 http://www.dfn.mdpu.org.ua/mod/page/view.php?id=2171	Опрацювання лекційного матеріалу http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-1 Підготовка до семінарського заняття http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-2 Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-3	Тиждень 3
4 тижд. 10 годин	Тема. Динамічні теорії малих груп. Соціологічний інтеракціонізм. Сучасні вітчизняні дослідження малих груп. Тема. нтеракціоністський підхід	Лекція <i>F2F</i> (2 год) Семінарське	СЛС	2-4,5,7	Опрацювання лекційного матеріалу http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-1	Тиждень 4

	<p>(Ч. Кулі, Дж. Мід, Дж. Хоманс): аналіз групового процесу з позицій індивідуальної активності, взаємодії та відношення. Теорія підкріплення і актуальні проблеми соціального біхевіоризму (Б. Скіннер, Д. Тібо, Г. Келлі). Теорія поля К. Левіна. Структурні властивості соціального простору групи. Соціометричний напрямок Дж. Морено та емпіричні дослідження внутрігрупових взаємодій.</p>	<p>заняття F2F (2 год)</p> <p>Самостійна робота (6 год)</p>			<p>Підготовка до семінарського заняття http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-2</p> <p>Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-3</p>	
<p>5 тижд. 10 годин</p>	<p>Блок 2. Мала група як динамічне соціальне утворення Тема. Мала група як динамічна система: внутрішньогрупові процеси та утворення. Становище особистості в групі та класифікація малих груп. Тема. Структурні елементи малої групи як соціальної системи. Когнітивний аспект аналізу групових феноменів. Формально-модельний підхід та обмеження математичного (формального) моделювання групової поведінки.</p>	<p>Лекція F2F (2 год)</p> <p>Семінарське заняття F2F (2 год)</p> <p>Самостійна робота (6 год)</p>	<p>Презентація відеоматеріалів СЛС</p>	<p>1,2, 5-7 http://www.dfn.mdpu.org.ua/mod/page/view.php?id=2171</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-1</p> <p>Підготовка до семінарського заняття http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-2</p> <p>Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-2</p>	<p>Тиждень 5</p>

					73#section-3	
6 тижд. 10 годин	<p>Тема. Соціальні детермінанти малої групи. Погляди Ф. Тьонніса, Г. Зіммеля, П. Блау на процеси групоутворення у суспільстві. Стадійність розвитку малої групи: стадія формування; стадія психологічної напруги; стадія нормалізації; стадія діяльності. Двомірна модель розвитку групи Б. Такмена. Тема. Емоційна (міжособистісна) і ділова (інструментальна) сфери життєдіяльності групи. Стадійність розвитку малої групи в екстремальних умовах. Внутрішньогрупові суперечності. Нормативно-рольові моделі розвитку малої групи. Динаміка соціально-психологічного розвитку малої групи як групового суб'єкта діяльності. Соціологічні та психологічні критерії розвитку малої групи.</p>	<p>Лекція <i>F2F</i> (2 год)</p> <p>Семінарське заняття F2F (2 год)</p> <p>Самостійна робота (6 год)</p>	Презентація відеоматеріалів СЛС	3,5,8	<p>Опрацювання лекційного матеріалу http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-1</p> <p>Підготовка до семінарського заняття http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-2 Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-3</p>	Тиждень 6
7 тижд. 10 годин	<p>Тема. Становлення малої групи як психологічної та соціальної спільності. Лідерство в малій групі. Тема. Мала група як соціально-</p>	Лекція <i>F2F</i> (2 год)	Презентація відеоматеріалів СЛС	2,3,6	Опрацювання лекційного матеріалу http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-1	Тиждень 7 Перша контрольна точка

	<p>психологічний феномен. Фактори, що впливають на групову динаміку.</p> <p>Соціопсихологів міжособистісних взаємодій.</p> <p>Лідерство у малих групах.</p> <p>Теорії лідерства: теорія рис, поведінкові та ситуаційні теорії лідерства. Стиль лідерства.</p> <p>Соціальний (психологічний) обмін як один з механізмів формування лідерства.</p> <p>Феномени міжособистісних взаємодій у малій групі: соціальна фацілітація, публічний ефект.</p>	<p>Семінарське заняття F2F (2 год)</p> <p>Самостійна робота (6 год)</p>			<p>Підготовка до семінарського заняття</p> <p>http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-2</p> <p>Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми</p> <p>http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-3</p>	
<p>8 тижд.</p> <p>10 годин</p>	<p>Тема 8. Конфлікти в малих групах</p> <p>Конфлікт як механізм розвитку малої соціальної групи.</p> <p>Філософсько-соціологічна та психологічна традиції дослідження конфліктів. Конфлікти у малих соціальних групах. Структура і функції конфліктів.</p> <p>Тема. Природа конфліктів. Динаміка конфлікту. Реверсія конфлікту. Типологія конфлікту (Р. Дарендорф, М. Дойч).</p> <p>Позитивні та негативні наслідки конфліктів у групах різного рівня розвитку. “Ефект Г. Зімеля” та можливі шляхи конструктивного</p>	<p>Лекція F2F (2 год)</p> <p>Семінарське заняття F2F (2 год)</p> <p>Самостійна робота (6 год)</p>	<p>Презентація відеоматеріалів СЛС</p>	<p>2,3,5-8</p> <p>http://www.dfn.mdpu.org.ua/mod/page/view.php?id=2171</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу</p> <p>http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-1</p> <p>Підготовка до семінарського заняття</p> <p>http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-2</p> <p>Виконати завдання для</p>	<p>Тиждень 8</p>

	розвитку групи. Сучасні соціолого-психологічні теорії щодо ролі та місця конфліктів у груповому процесі (Л. Козер, К. Хорні, М. Шеріф, Ф. Хайдер). Картографія конфлікту і групові інтереси. Організаційні механізми управління конфліктами.				самостійної роботи відповідно до номеру теми http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-3	
9 тижд. 10 годин	Тема. Поведінка особистості в ситуації групового тиску. Норма як групо утворюючий чинник. Шляхи врегулювання конфліктів. Тема. Соціальний статус та його соціологічні характеристики. Проблема статичності та динамічності соціального статусу. Різновиди соціальних статусів індивіда у групі. Соціальний престиж статусу. Соціальна роль як поведінкова характеристика. Механізми розподілу ролей у групі.	Лекція <i>F2F</i> (2 год) Семінарське заняття <i>F2F</i> (2 год) Самостійна робота (6 год)	Презентація відеоматеріалів СЛС	6,7,9	Опрацювання лекційного матеріалу http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-1 Підготовка до семінарського заняття http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-2 Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-3	Тиждень 9

<p>10 тижд. 10 годин</p>	<p>Блок 2. Практика застосування соціометричного методу. Тема. Застосування та технології проведення соціометричного дослідження. Тема. Соціометричне дослідження: основні поняття та технології проведення. Основні етапи організації та проведення емпіричного дослідження малих груп. Спостереження як метод аналізу групи.</p>	<p>Лекція <i>F2F</i> (2 год)</p> <p>Семінарське заняття <i>F2F</i> (2 год)</p> <p>Самостійна робота (6 год)</p>	<p>Презентація відеоматеріалів СЛС</p>	<p>1,2,9, 11</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-1 Підготовка до семінарського заняття http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-2 Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-3</p>	<p>Тиждень 10</p>
<p>11 тижд. 10 годин</p>	<p>Тема. Підготовка до проведення соціометричного дослідження. Типологія соціометричних критеріїв. Тема. Ціннісно-нормативний механізм соціального регулювання групової життєдіяльності. Поняття соціальної норми. Класифікація групових соціальних норм. Соціальний контроль та його різновиди. Соціальний контроль та санкції. Соціологічні проблеми відхиляючої (девіантної)</p>	<p>Лекція <i>F2F</i> (2 год)</p> <p>Семінарське заняття <i>F2F</i> (2 год)</p> <p>Самостійна робота (6 год)</p>	<p>СЛС</p>	<p>1,2,9,11</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-1 Підготовка до семінарського заняття http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-2 Виконати завдання для самостійної роботи</p>	<p>Тиждень 11</p>

	поведінки.				відповідно до номеру теми http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-3	
12 тижд. 10 годин	Тема. Обробка та презентація соціометричного дослідження. Графічні методи. Тема. Метод опитування та його місце в отриманні соціологічної інформації про життєдіяльність малих груп. Якісні методи аналізу групового процесу.	Лекція <i>F2F</i> (2 год) Семінарське заняття F2F (2 год) Самостійна робота (6 год)	Презентація відеоматеріалів СЛС	2,3,9, 11	Опрацювання лекційного матеріалу http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-1 Підготовка до семінарського заняття http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-2 Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-3	Тиждень 12
13 тижд. 10 годин	Тема. Процедура обробки та аналізу соціометричної інформації: основні положення та етапи. Основні принципи побудови соціоматриці.	Лекція <i>F2F</i> (2 год) Семінарське	Презентація відеоматеріалів СЛС	1,5,10	Опрацювання лекційного матеріалу http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-1 Підготовка до	Тиждень 13

	Тема. Метод соціометрії та межі його застосування. Інформаційні можливості методів, пов'язаних з аналізом документальних джерел, що фіксують поведінку та діяльність групи.	заняття F2F (2 год) Самостійна робота (6 год)			семінарського заняття http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-2 Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-3	
14 тижд. 10 годин	Тема. Обробка та презентація соціометричного дослідження. Соціометричні індекси. Тема. Імітаційне (поведінкове) моделювання групового процесу в умовах лабораторного та польового експериментів. Статистичні методи аналізу малої групи. Метод “контрастних груп” та межі його практичного застосування.	Лекція F2F (2 год) Семінарське заняття F2F (2 год) Самостійна робота (6 год)	СЛС	8,9, 11	Опрацювання лекційного матеріалу http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-1 Підготовка до семінарського заняття http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-2 Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-3	Тиждень 14

<p>15 тижд. 10 години</p>	<p>Тема. Індивідуальні соціометричні індекси. Групові соціометричні індекси. Методи верифікації соціометричної інформації. Шляхи оптимізація внутришньогрупові взаємодії.</p> <p>Тема. Експертні (групові) оцінки як складова соціальної та економічної експертиз. Врахування фактору авторитету і конформізму думок у роботі експертних груп. Групові деформації.</p>	<p>Лекція <i>F2F</i> (2 год)</p> <p>Семінарське заняття <i>F2F</i> (2 год) Самостійна робота (6 год)</p>	<p>Презентація відеоматеріалів СЛС</p>	<p>3,5,8 6,9,11</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-1</p> <p>Підготовка до семінарського заняття http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-2</p> <p>Виконати завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=73#section-3</p>	<p>Друга контрольна точка</p>
---	--	--	--	-------------------------	--	-------------------------------

11. Система оцінювання та вимоги

Методи контролю результатів навчання: поточний контроль здійснюється у формі усних відповідей на семінарських заняттях; бліц-опитувань; тестових завдань; виконання творчих завдань; розв'язування ситуаційних задач. Підсумковий контроль – у формі заліку.

Система оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на ОП Соціологія базується на «Положенні про організацію освітнього процесу в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» (протокол

від 20.09.2019 р. № 3) і «Положенні про бально-накопичувальну систему оцінювання навчальних досягнень» (від 28.11.2017 р., протокол №7), що затверджені Вченою радою МДПУ імені Богдана Хмельницького.

Контроль за видами діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом поточного оцінювання знань (усні відповіді, тестові завдання, перевірка практичних завдань, самостійної роботи), періодичним контролем по тестах або контрольних робіт за матеріалами двох блоків. За результатами суми балів поточного оцінювання та двох періодичних контрольних робіт (ПКР) виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складовою результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).

Студент має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.

Критерії оцінювання форма контролю – залік.

Підсумковим контролем є екзамен (проводиться відповідно розкладу), на його складання надається 100 балів за відповіді на теоретичні питання (3 питання по 30 балів) і відповідей на тестові завдання (або задач, завдань іншого виду). Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ЗР = (ПО + Е) / 2$

Критерії оцінювання знань і вмінь студентів

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Усна відповідь на практичному занятті	1-2 бали – за відповідь з принциповими помилками, що свідчать про нерозуміння студентом сутності питання, 3 бали – за відповідь з помітними помилками, вадами засвоєння, але такими, що не перешкоджають подальшому навчанню, 4 - за відповідь із незначними помилками, 5 – за повну відповідь, логічно виважену, правильну за змістом
Індивідуальне опитування, доповіді, презентації	1-2 бали – за доповідь, що не розкриває змісту теми і містить суттєві помилки, 3 бали – за доповідь, що частково розкриває зміст теми з помітними помилками, але такими, що не перешкоджають усвідомленню суті питання, 4-5 балів – за достатньо повне розкриття змісту теми.
Компетентнісно-орієнтовані завдання	1-2 бали – за виконання завдань із суттєвими помилками, 3 бали – за виконання завдань з помітними помилками, але такими, що не перешкоджають усвідомленню суті питання 4 бали – за достатньо повне виконання завдань із незначними помилками, 5 балів – за повне виконання завдань без помилок

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою, що використовується в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького	Оцінка за національною шкалою	
A	90-100	відмінно	Студент виявляє всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу, здатний

			використовувати набуті знання та вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища й факти. Мова логічно обґрунтована і граматично правильна
B	82-89	добре	Студент виявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, аналізувати явища й факти, робити самостійні узагальнення та висновки, правильно виконує навчальні завдання, виправляє допущені помилки, кількість яких незначна. Відповіді досить повні, логічні, з елементами самостійності, але містять деякі неточності
C	74-81		
D	64-73	задовільно	Студент виявляє наявність знань лише основного матеріалу, відповідає по суті питання і в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь не повна, нечітка, містить неточності, дає недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність викладу матеріалу, відчуває труднощі, застосовуючи знання при рішенні практичних задач
E	60-63		
FX	0-59	незадовільно з можливістю повторного складання	Студент не знає значної частини матеріалу курсу, допускає суттєві помилки при висвітленні основних питань, при формулюванні понять, на додаткові питання відповідає не по суті, не може провести зв'язок між теоретичним матеріалом і сучасною дійсністю, не може правильно вирішити конкретну задачу, зорієнтуватись в конкретній ситуації, робить велику кількість помилок в усній відповіді.

12. Рекомендована література

Основна

1. Moreno J.L. Who shall survive? A new approach to the problem of human interrelations. – Washington, DS: Nervous and Mental Disease Publishing Company, 1934. – 440 p. Анастаси А.
2. Психологическое тестирование: В 2 т. / Пер. с англ. –М.: Педагогика, 1982.–Т. 2. –613 с.
3. Музика О.О. Особливості роботи над професійно-орієнтованим завданням з курсу “Загальна психологія” // Професійно-орієнтовані завдання з психології: Навчальний посібник / За ред. О.Л. Музики. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2010. – С. 24-51.(Розділ 2)
4. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психодиагностике. –2-е изд., перераб. и доп. –СПб.: Питер, 2000. –528 с.
5. Гласс Дж., Стенли Дж. Статистические методы в педагогике и психологии / Общ. ред. Ю.П.Адлера.–Пер. с англ. –М.: Прогресс, 1976. –494 с.
6. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям. –К., 1995. –45 с.
7. Загвязинский В.И. Методология и методика дидактического исследования. –М.: Педагогика, 1982. –160 с.
8. Как провести социологическое исследование / Под ред. М.К.Горшкова, Ф.Э.Тереш. –М.: Политиздат, 1990. –288 с.
9. Психодиагностика. Введение в научное психологическое исследование с элементами математической статистики. –М.: ВЛАДОС, 2001. –640 с.
10. Психологічний словник / За ред. В.І.Войтка. –К.: Вища шк., 1982. –216 с.
11. Ядов В.А. Социологическое исследование: Методология, программа, методы. – Самара: СУ, 1995. – 328 с.
12. 13.Якиманская И.С. Методология и диагностика в психологическом исследовании. – Оренбург: ОГПУ, 2001. – 43 с.

Допоміжна

13. Ручка А.О., Танчер В.В. Курс історії теоретичної соціології: Навч. посібник / А.О. Ручка. - К: Наукова думка, 1995. -223 с.
14. Сайтарли І.А. Культура міжособистісних стосунків: Навч. посібник / І.А. Сайтарли. - К: Академвидав, 2007. - 240 с.
15. Соціальні технології: монографія/ За ред. В.І. Подшивалкіної. - Одеса: Одеський національний університет імені І. Мечникова, 2014. - 546 с.
16. Соціологія і психологія: навчальний посібник / За ред. Ю.Ф. Пачковського. - К.: Каравела, 2009. - 760 с.
17. Соціологія: підручник / За ред. Ю.Ф. Пачковського. - Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. - 418 с.
18. Суїменко Є.І. Соціальна інженерія: Експериментальний курс лекцій: Навч посібник / Є.І. Суїменко. - К.: Ін-т соціології НАН України, 2011. - 224 с.
19. Туленков М.В. Сучасні теорії менеджменту: Навч. посібник / М.В. Туленков. - К: Каравела, 2007. - 304 с.
20. Тьоніс Ф. Спільнота та суспільство. Основні поняття чистої соціології / Ф. Тьонніс. - Київ : Дух і літера, 2005. - 262 с.
21. Штепа О.С. Самоменеджмент (самоорганізування особистості): Навч. посібник / О.С. Штепа. - Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. - 362 с.

Інформаційні ресурси

22. Злобіна О. Соціометрія: дослідження міжособистісних відносин у групі / О. Злобіна. - Режим доступу: http://i-soc.com.ua/assets/files/book/zlobina/zlobina_sociometriy.pdf
23. Кононов І. Ф. Теоретична соціологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів: у 2 т. - Луганськ : В-во ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2013. - Т.1. Соціальність та її форми. - Режим доступу: <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/308/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%20%D0%86.%D0%A4.%20%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D0%A2%D0%BE%D0%BC%201.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
24. Кузьменко Т.М. Сучасні характеристика та класифікація соціальних груп. - Режим доступу: <http://www.soc.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/aktprob.18.64.pdf>
25. Маслоу А. Мотивация и личность. - СПб. Питер, 2003. - 352 с. - Режим доступу: http://www.bimbad.ru/docs/maslow_motivation_and_personality.pdf
26. Мід Джордж Г. Дух, самість і суспільство. З точки зору соціального біхевіориста. - К. : Укр. центр духовної культури, 2000.- 416 с. - Режим доступу <https://m.krytyka.com/ua/reviews/dukh-samist-i-suspilstvo-z-tochky-zoru-sotsialnoho-bikheviorysta>
27. ispp.org.ua – офіційний сайт Інституту соціальної та політичної психології АПН України
28. <http://socionet.ru/> - Соціонет – інформаційний простір з суспільних наук
29. <http://www.ras.ru/russian/RAS/ofcrr.html> – відділення філософії, соціології, психології і права РАН.
30. <http://www.socium.info/library.html> – бібліотека соціологічної літератури
31. <http://www.studfiles.ru/all-vuz/879/folder:2208/> - бібліотека соціологічної літератури
32. www.uceps.com.ua/ukr/all/sociology (Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м. Київ).
34. www.ukrstat.gov.ua (Статистичні матеріали Держкомстату України)
35. www.sociology.kharkov.ua (Домашня сторінка харківських соціологів)
36. www.i-soc.com.ua (Домашня сторінка Інституту соціології НАН України)